

виріши” для діагностування мотиваційного налаштування майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників.

Відповідно до мети і поставлених завдань у дослідженні було застосовано такий комплекс взаємодоповнюваних методик: 1) група методик для виявлення рівня сформованості статевої культури особистості (майбутніх соціальних педагогів і старшокласників) – анкета дослідження статевої поведінки юнацтва; тест “Ставлення молоді до сексуальних міфів, що побутують у молодіжному середовищі”; тест “Рівень статевої культури молоді”; анкета дослідження особливостей статевого виховання студентської молоді; 2) методики спрямовані на визначення рівня готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників.

1. Головач Л. Методика виявлення рівня сексуальної культури особи (на основі технології “Кваліметричний профіль”) / Л. Головач // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Вип. 41. – Івано-Франківськ, 2012. – С. 78–83.

2. Головач Л. Основи статевого виховання старшокласників : методичні рекомендації / Л. Головач ; за ред. В. Костіва. – Івано-Франківськ : Приватний підприємець Бойчук А.Б., 2014. – 128 с.

3. Ковбас Б. Виявлення готовності майбутніх виховників до педагогічної взаємодії з дитячими громадськими об’єднаннями / Б. Ковбас, В. Костів. – Івано-Франківськ, 1997. – 80 с.

4. Моргун В. Психодіагностичне дослідження мотивації кохання / В. Моргун // Постметодика. – Полтава, 2007. – № 1. – С. 50–56.; 4.

5. Новий тлумачний словник української мови: У 3-х т. – [вид 2-ге, випр.] / Уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. – К. : Аконіт, 2001. – Т. 1. – 928 с.; Т. 2. – 928 с.; Т. 3. – 864 с..

6. Сидоренко Е. Методы математической обработки в психологии / Е. Сидоренко. – СПб. : Социально-психологический центр, 1996. – 347 с.

7. Филонов Л. Психологические аспекты установления контактов между людьми : методика контактного взаимодействия / Л. Филонов. – Пущино, 1982. – 40 с

The article described the importance of preparing future social workers to sex education of a growing person, in particular, children of the high school students. On the basis of the cultural synergistic approach is presented the structure of the sexual culture of the person. The method of diagnosing the readiness of future social workers for the sex education of high school students is grounded, including author's methods.

Keywords. *Future social workers, high school students, structure of sexual culture of a person, sex education, methods of diagnosing future social pedagogues for sex education, author's methods for determining the level of formation of sexual culture of high school students and the readiness of future social workers for sex education of high school students.*

doi:10.15330/esu.10.94-110

УДК 373.21

ББК 74.900.1

Олена Дацун

ОСНОВНІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З РОДИНАМИ ВИХОВАНЦІВ

У статті акцентується на значущості сімейного виховання; підкреслюється важливість тісного взаємозв'язку сім'ї та дошкільного навчального закладу; виокремлюються основні принципи їхньої взаємодії; обґрунтовуються ефективні форми та методи їхньої співпраці.

Ключові слова: дошкільний навчальний заклад, сім'я, взаємодія, співробітництво, партнерство, взаємодвіра.

Постановка проблеми. У Концепції дошкільного виховання в Україні, Державній національній програмі „Освіта” (Україна ХХІ століття), Законі України, „Про дошкільну освіту”, „Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні” підкреслюється значення родинного виховання, передбачається взаємопроникнення сімейного і суспільного виховання з метою створення для кожної дитини єдиного, дитиноцентричного виховного середовища. Саме з сім'ї дитина виносить перші враження про навколишній світ, в сім'ї формуються перші оцінні уявлення, закладаються моральні устої, прищеплюються культурні і гігієнічні звички. Їй належить пріоритет у становленні особистості дитини, вона має максимальні можливості для набуття малюком знань, умінь та навичок, необхідних у подальшому житті.

Сьогодні лише незначна частина батьків може спрямувати у правильне русло виховання своєї дитини. Чимало із них потребують допомоги фахівців. Такою допомогою повинна бути діяльність педагогів, які сприяють всебічному розвитку дітей та допомагають сім'ї у їхньому вихованні. Саме тому сучасні дошкільні навчальні заклади повинні стати відкритими для батьків, громадськості, більше уваги приділяти освіті і вихованню батьків, справедливо вважаючи це одним із принципово важливих чинників успішного розвитку і виховання дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї знаходиться в полі зору сучасних дослідників: як теоретиків так і практиків. Виходячи з позиції, що родина і дошкільний навчальний заклад, виконуючи специфічні виховні функції, не можуть замінити один одного і мають взаємодіяти задля повноцінного розвитку дитини-дошкільника, науковцями досліджені такі аспекти окресленої проблеми: етико-педагогічні вимоги до взаємин із дітьми та їхніми батьками (І. Гребенніков, Т. Кирієнко [4], В. Сухар [6]); зміст і методи педагогічної освіти батьків (Л. Островська, О. Долина [3], Т. Кирієнко [4], О. Низковська [3]); умови для спільної роботи сім'ї і педагогічного колективу ДНЗ у формуванні моральних якостей особистості дитини (Т. Алексеєнко [1], Л. Божович, В. Постовий); педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї в екологічному вихованні старших дошкільників (Н. Кот); співробітництво вихователів дошкільних закладів із сім'єю щодо виховання дошкільників у душі миру (Пагута Т.); особливості взаємодії з батьками дітей раннього віку (Н.Аксаріна, О. Волкова, Т. Маркова [2], Л. Свирська [7]) тощо.

Формулювання цілей статті. Питання основних засад співпраці дошкільних навчальних закладів з родинами вихованців ще й досі залишаються не повною мірою дослідженими. Тому метою статті є обґрунтування основоположних принципів ефективної співпраці дошкільних навчальних закладів з родинами вихованців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Саме в сім'ї закладається фундамент повноцінного фізичного і психічного розвитку дитини, спонукає дошкільний заклад до пильного вивчення запитів, потреб і вимог сучасної сім'ї, тобто, до тісної взаємодії ДНЗ і родини. Тісний контакт з батьками вихованців має на меті надання батькам допомоги в актуальних виховних питаннях, сприяє формуванню взаєморозуміння в родинно-педагогічному колективі, обміну виховним досвідом. Такий взаємозв'язок необхідний і для того, щоб сформувані у батьків правильне уявлення про свою дитину, об'єктивно оцінити її та визначити оптимальні шляхи

всебічного розвитку малюка. Для того щоб педагоги та батьки взаємодіяли ефективно, дошкільний навчальний заклад має створити певні умови. А саме:

1. Дошкільний навчальний заклад має бути повністю відкритим для сім'ї як із точки зору інформативності, так і для участі сім'ї в освітньому процесі. Батьки повинні знати про наявність у дошкільному закладі певних освітніх послуг, умов перебування дитини в групі, особливості програм виховання дітей дошкільного віку.

2. Співробітники дошкільного навчального закладу повинні мати уявлення про запити батьків, умови перебування дитини в сім'ї та її індивідуальні особливості, а також створювати умови для отримання такої інформації.

3. Педагогам необхідно проводити спеціальну роботу, спрямовану на формування партнерських відносин із батьками, на залучення сім'ї до співпраці, а саме:

- встановити доброзичливі відносини між педагогами та членами сім'ї;
- налагодити зворотний зв'язок між педагогами та родиною;
- розповсюдити серед батьків сучасні знання про розвиток дитини і методи виховання;

- упровадити різноманітні організаційні форми співпраці дошкільного навчального закладу із сім'єю (батьківські збори, сімейні клуби, спільні свята, індивідуальні та групові консультації, тренінги та ін.).

Не всі батьки однаково уявляють сам процес взаємодії з вихователями, тому з метою ефективної взаємодії і формування партнерських відносин вихователям доречно дотримуватись таких рекомендацій:

- детально ознайомитись із можливостями батьків (культурний рівень, соціальне положення, рівень освіти, вік, погляди на виховання дитини та ін.) за допомогою анкетування;

- з'ясувати, хто із членів родини може і хоче отримати консультацію впродовж дня;

- процес взаємодії з батьками має бути поетапним та систематичним;

- виявляти інтерес до методів і прийомів виховання в сім'ї, до традиційних способів взаємодії між членами родини.

Позитивне налаштування педагогів і батьків на спільну діяльність має величезну педагогічну цінність. Батьки будуть упевнені в тому, що дошкільний навчальний заклад завжди допоможе їм у вирішенні педагогічних проблем, і в той же час не нашкодить, тому що буде враховувати думку родини і пропозиції щодо взаємодії з дитиною. Основними засадами співробітництва є: взаємоповага, взаємодовіра, взаєморозуміння між родинами та педагогом, партнерство й чітке усвідомлення своєї ролі та відповідальності в спільній взаємодії, любов до дитини, прийняття і повага її як особистості, розуміння її проблем.

Взаємодія педагогів дошкільного навчального закладу з батьками дітей дошкільного віку на основі співробітництва розпочинається з моменту першої зустрічі, у рамках педагогічного супроводу періоду адаптації дітей. Для успішного співробітництва педагогів із батьками малюків можуть використовуватись різноманітні форми взаємодії: батьківські збори, анкетування, консультування та ін.

Форми педагогічного всеобучу батьків різноманітні – батьківські лекторії, методичні консультації, батьківські конференції, батьківські дні. Вищою, але не єдиною ланкою освіти є університети педагогічних знань, вони працюють на громадських засадах при дошкільних навчальних закладах, бібліотеках. Їх основна мета – педагогізація батьків, активізація виховної функції батьків. Умовами, що

забезпечують ефективність взаємодії є: висока культура спілкування батьків та педагогів, доброзичливість.

Сутність взаємодії полягає в узгодженні в інтересах дитини вимог, дій дошкільного закладу і сім'ї як суб'єктів її виховання, активне залучення батьків до педагогічного процесу, надання допомоги педагогічному колективу дошкільного закладу. Завдання педагога – забезпечення дитині в сім'ї та дошкільному закладі оптимальних умов для повноцінного фізичного та психічного розвитку, сприяння задоволенню її потреби в емоційно-особистісному спілкуванні, розвиток її творчих інтересів та здібностей, підвищення рівня сформованості педагогічної культури вихователів та батьків. Щоб найкраще найвідповідальніше підійти до виховання дитини, батьки разом з вихователями повинні збудувати свої стосунки на принципах взаємної поваги, розуміння важливості один одного і усвідомлення того, що таке партнерство матиме довготривалий вплив, на користь усіх.

Сучасний стан дошкільної освіти потребує цілісного підходу до особистості дитини, яка тісно пов'язана з усіма організованими і стихійними, позитивними та негативними впливами як природного так і соціального оточення. Цим пояснюється необхідність ділового педагогічного взаємозв'язку сім'ї та дитячого садка на основі об'єднання їх виховних зусиль. Вихователь та батьки діють в інтересах дитини, приймають рішення стосовно її виховання та навчання, створюють для неї належні умови.

Від того, наскільки ці взаємовідносини будуть узгоджені, настільки залежить успіх формування особистості в цілому. А саме, взаємодія в педагогічному процесі сім'ї та дошкільної установи здатна формувати індивідуальність, активізувати особистий творчий потенціал не тільки дитини, але і педагогів та батьків. Взаємодія, що ґрунтується на засадах коопераційної інтеракції, передбачає взаємодопомогу, співробітництво, узгодження зусиль, розглядається як цілісне явище в психолого-педагогічній системі.

Існує низка означених умов, які сприяють реалізації цих питань:

- гуманізація змісту і форм роботи з сім'єю;
- гармонізація взаємин педагогів та батьків;
- підвищення ефективності застосовуваних вихователем у роботі з батьками прийомів та засобів впливу. [8, с. 14].

Нові підходи до співпраці ДНЗ з родиною: пріоритетність родинного виховання; орієнтація на інтереси, потреби і запити сім'ї; диференційований підхід до роботи з батьками (врахування соціального стану родини, урахування освіченості батьків); залучення батьків до участі у педагогічному процесі.

В педагогічній літературі з проблем взаємодії сімейного та громадянського виховання виділяють три типи зв'язків між сім'єю та дошкільним навчальним закладом [3, с. 7–8].

Висновки. У зв'язку з кардинальними змінами, яких зазнає нині робота дошкільного закладу з сім'єю, педагоги мають прагнути забезпечувати координаційну взаємодію з родинами вихованців. Їхнє партнерство у досягненні позитивних результатів здійснюваного педагогічного процесу сприяє різнобічному та гармонійному розвитку дошкільнят. Ефективна співпраця сім'ї та дошкільного навчального закладу можлива лише при умові дотримання таких основних принципів:

- демократизації, що передбачає спільну участь вихователів та батьків у навчально-виховному процесі дошкільного закладу на демократичних засадах;

- гуманізації, тобто спілкування та взаємодії вихователів й батьків на основі поваги, доброзичливості один до одного;
- послідовності й системності організації співпраці ДНЗ з родинами;– наступності й поступовості залучення батьків до взаємної діяльності;
- індивідуалізації, що передбачає впровадження таких форм та методів роботи, які спрямовані на особливості і запити кожної родини.

Отже, співдружність з сім'єю – одне з першочергових завдань, мабуть, у кожному дошкільному закладі. Сучасне життя спонукає до урізноманітнення та оновлення форм спільної роботи з батьками.

Виховуючи дитину, батьки самі повинні поводитися на рівні вимог, які їй пред'являють. Очевидно, на цьому ґрунтуються твердження, що не сім'я соціалізує дитину, а дитина соціалізує дорослих.

1. Долинна О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери-однорумці? / О. Долинна, О. Низковська // Дошкільне виховання. – 2007. – № 1. – С. 6–8.
2. Кірієнко Т. Співпраця з родиною : семінар для педагогів / Т. Кірієнко // Дошкільне виховання. – 2006. – № 10. – С. 7–9.
3. Назаренко А. Сім'я і дошкільний заклад / А. Назаренко // Дошкільне виховання – 1995. – № 8. – С. 11.
4. Робота з родинами вихованців дитячого садка / [упоряд. В. Сухар]. – Х. : Ранок, 2008. – 176 с.
5. Свирська Л. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку / Л. Свирська, Н. Петрова – К., 2004. – 112 с.
6. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками / М. Спичак // Дошкільне виховання. – 2007. – № 3. – С. 14.
7. Сухарева Л. Піклуємось разом : робота з батьками дошкільників / Л. Сухарева. – Х. : Основа; Тріада, 2008. – 128 с.

The importance of family upbringing has been spotted in the article. The cooperation between a family and preschool educational establishment that is of high value has been illustrated. The main principals of their cooperation have been singled out. The effective forms and methods of their interrelation have been grounded.

Key words: *preschool educational establishment, family, interrelation, cooperation, partnership, self-trust, self-respect.*

doi:10.15330/esu.10.110-114